

Krása kraslic

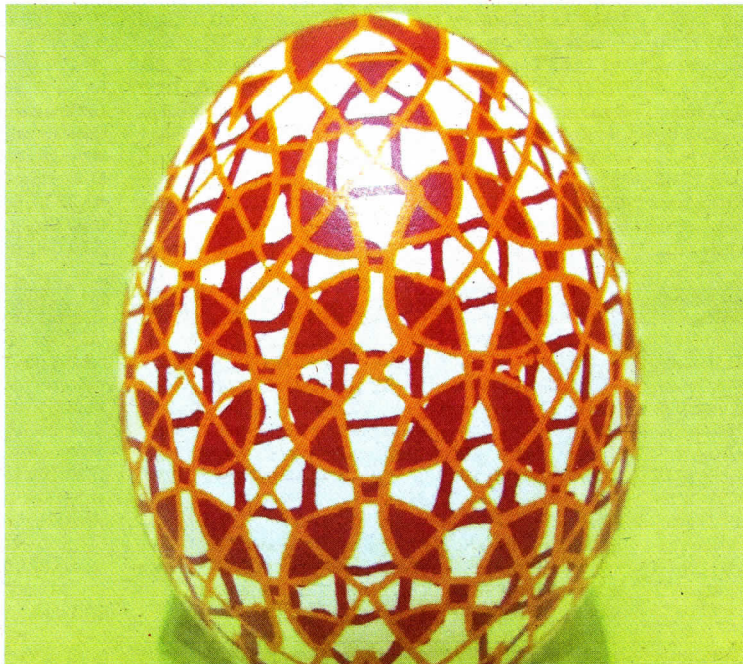

Vejce bylo od pradávna symbolem zrození, také proto má své nezastupitelné místo o Velikonočních – svátcích obnovy života spojených jednak se znovuzrozením přírody, jednak se zmrtvýchvstáním Ježíše Krista.

Magická moc vajíček se umocňovala barvením a zdobením. Základní barvou byla červená, která v lidovém prostředí znamenala sílu a život, v křesťanství zase upomínala na prolitou Ježíšovu krev. Od červené je dokonce odvozeno slovo kraslice (ze staroslověnštiny, kdy krásný znamenalo červený).

Způsoby výzdoby kraslic jsou na našem území velmi rozmanité. Za nejstarší a nejrozšířenější je považováno vykrývání vzoru včelím voskem – batikování. Podle nástroje, který určuje způsob nanášení vosku, vznikají dva druhy dekoru nazvané podle tvaru linek.

Slzovitý (kapkovitý) typ byl rozšířen v jižních a jihozápad-

ZELOVÁ kraslice. Vnorovy rok 1997. Ze sbírek MRV. Foto: Milada Fohlerová

ních Čechách, na střední a západní Moravě a ve Slezsku. Lišeňatý typ byl charakteristický pro východní oblasti – Valašsko a Slovácko.

Starobylým způsobem dekorování vajíček bylo leptání. Or-

namenty nebo nápisy vznikaly na nabarvených vejcích vypleťáním špičatým nástrojem namočeným v octu či kyselině (solné a dusičné). Dnes již zaniklým způsobem zdobení bylo na Valašsku leptání kyselinou mra-

venčí. Volný vzor vznikal vložením obarvených vajec do mrameniště.

Kombinací batikování s leptáním dodnes vznikají na Uherkoostrozsku tzv. „zelové“ kraslice. Vosk se nanese na nabarvené vejce a ponoří se do šťávy z kyselého zelí, která voskem nepokrytá místa vyleptá do původní barvy vejce.

Technikou rozšířenou na celém území, u nás na Rožnovsku, je vyškrobování. Jemný dekor vzniká rytím vzoru ostrým nástrojem na sytě nabarvené vejce.

Kraslice bývají zdobeny i olejováním různých materiálů – např. slámou (Haná) či dužinou z jezerní sítiny (Polabí, jižní Morava). Mimo tradičních způsobů přibývají i nové postupy. Kraslice jsou dekorovány např. drátkem, výšivkou, háčkováním či moderním děrováním – tzv. „madeirové“ kraslice.

Velikonoční vajíčka z různých koutů ČR v celkovém počtu 257 kusů zdobené těmito i dalšími způsoby jsou k vidění na výstavě Krása kraslic na vsetínském zámku do 3. 4. Vlastní kraslici si bude možné vytvořit na akci Velikonoce na zámku v neděli 13. 3.

Mgr. Milada Fohlerová,
etnograf, MRV, Vsetín